

Identifying and explaining the relationship between components of sustainable rural/nomadic development, banking facilities and social capital of cooperatives

Karim Mirzakhani¹, Mehrdad Navabakhsh^{2*}, Abdolreza Adhami³

1. PhD student, Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. professor and faculty member, Department of Social Sciences, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

3. Associate Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

CITATION: Mirzakhani, K., Navabakhsh, M., & Adhami, A. (2022). Identifying and prioritizing effective e-commerce criteria on Identifying and explaining the relationship between components of sustainable rural/nomadic development, banking facilities and social capital of cooperatives. *Journal of Cooperation and Agriculture*, 11(43), 90-102. (In Persian).

DOI: 10.22034/AJCOOP.2022.348876.1785

ARTICLE INFO

Keywords:

- Cooperatives
- Sustainable Development
- Social Capital
- Social Banking

Received:

25 June 2022

Revised:

6 December 2022

Accepted:

6 December 2022

Available online:

15 February 2023

ABSTRACT

Context and purpose. Due to the contribution of banking facilities and social capital in sustainable rural and nomadic development, identification and explanation the relationship between components of sustainable rural and nomadic development, banking facilities and social capital of cooperatives have been studied.

Methodology/approach. The present study was conducted using qualitative approach. The participants included all the expert managers in the field of banking. Data were collected using semi-structured interviews. Content analysis method was used to analyze the data.

Findings and conclusions. The results of the research showed that for optimal policy making in the field of sustainable rural and nomadic development with three components of environmental sustainability, economic sustainability and social sustainability through banking facilities, the social banking model with three components of profit, people and environment By facilitating social capital of cooperatives with five components of social awareness, social participation, social network, social cohesion and social trust, it can be a suitable model.

Originality. Previous studies focusing on sustainable development have mainly focused on the relationship between banking facilities and sustainable development; while the present study focused on three variables of sustainable rural/nomadic development, banking facilities and social capital of cooperatives, examined the interactions between them and drew a suitable model for managing the interactions of the three areas.

EXTENDED ABSTRACT

Context and purpose. Due to the contribution of banking facilities and social capital in sustainable rural and nomadic development, identification and explanation the relationship between components of sustainable rural and nomadic development, banking facilities and social capital of cooperatives have been studied.

Methodology/approach. The present study was conducted with a qualitative approach. The participants included all the expert managers in the field of banking. Data were collected using semi-structured interviews. Content analysis method was used to analyze the data. First, the literature and background of sustainable development were examined, focusing on the concepts of social banking, rural and nomadic sustainable development, banking facilities and social capital of cooperatives, and interview questions were formulated by analyzing the literature and background. In the second step, interviews were conducted with bank managers and university professors using a targeted sampling method. The studied community was bank-university expert managers and 10 of them were participants. Gathering information by recording and noting opinions and the method of analysis was content analysis.

Findings and conclusions. The results of the research showed that for optimal policy making in the field of sustainable rural and nomadic development with three components of environmental sustainability, economic sustainability and social sustainability through banking facilities, the social banking model with three components of profit, people and environment By facilitating social capital of cooperatives with five components of social awareness, social participation, social network, social cohesion and social trust, it can be a good model.

Originality. The innovation of the study, considering that research has been done on social banking and sustainable rural and nomadic development, but so far no research has been done with the aim of studying the role of social banking on sustainable development, especially in rural and nomadic areas. This direction of the current research is considered new and can be an opening for other research in a wider scope.

Practical implications. According to the findings of the research, the policy of equipping and allocating resources in the form of a social banking model in the cooperative sector, aligned with the goals and areas of sustainable development, can be an efficient path in explaining the path of interaction between the bank, the social capital of cooperatives and the sustainable development of villages and nomads. Reflecting on the pattern and models of sustainable development of villages and nomads shows serious attention to areas such as digitalization of affairs in villages and nomads, access to education, access to health, etc., which directs resources in the form of social banking model to By creating new cooperatives with a knowledge-based approach, startups and digital services or revitalizing and developing existing cooperatives by using the social capital of the cooperatives, it can pave the way for sustainable development of villages and nomads.

*Corresponding author

E-mail addresses: k.mirzakhani.s@gmail.com (K. Mirzakhani), navabakhsh@srbiau.ac.ir (K. Navabakhsh), a_adhami@iau-tnb.ac.ir (A. Adhami)

شناسایی و تبیین روابط میان مؤلفه‌های تعاملات توسعه پایدار روستایی/عشایری، تسهیلات بانکی و سرمایه اجتماعی تعاونگران

کریم میرزاخانی^۱، مهرداد نوابخش^{۲*}، عبدالرضا ادهمی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۲. استاد، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.
۳. دانشیار، گروه علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران.

استاد: میرزاخانی، کریم، نوابخش، مهرداد و ادهمی، عبدالرضا. (۱۴۰۱). شناسایی و تبیین روابط میان مؤلفه‌های تعاملات توسعه پایدار روستایی/عشایری، تسهیلات بانکی و سرمایه اجتماعی تعاونگران. فصلنامه تعاون و کشاورزی، ۱۱(۴۳)، ۹۰-۱۰۲.

DOI: 10.22034/AJCOOP.2022.348876.1785

چکیده

زمینه و هدف: به واسطه اهمیت و سهم تسهیلات بانکی و سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار روستایی و عشایری، این مطالعه باهدف شناسایی و تبیین مؤلفه‌های میان تعاملات توسعه پایدار روستایی/عشایری، تسهیلات بانکی و سرمایه اجتماعی تعاونگران انجام شده است.

روش‌شناسی/رهیافت: مطالعه حاضر با رویکرد کیفی انجام شد. مشارکت‌کنندگان مشتمل بر تمامی مدیران خبره در حوزه بانکداری بودند. داده‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته جمع‌آوری شد. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوا استفاده شد.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان داد که برای سیاست‌گذاری مطلوب در حوزه توسعه پایدار روستایی و عشایری با سه مؤلفه پایداری زیست‌محیطی، پایداری اقتصادی و پایداری اجتماعی از مسیر تسهیلات بانکی و مدل بانکداری اجتماعی با سه مؤلفه سود، مردم و محیط‌زیست از طریق تسهیلتگری سرمایه اجتماعی تعاونگران با پنج مؤلفه آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی، شبکه اجتماعی، انسجام اجتماعی و اعتماد اجتماعی می‌تواند الگوی مناسبی باشد.

اصالت/نوآوری: مطالعات پیشین با تمرکز بر توسعه پایدار به‌طور عمده بر رابطه تسهیلات بانکی و توسعه پایدار پرداخته‌اند؛ درحالی‌که مطالعه حاضر با تمرکز ویژه بر سه متغیر توسعه پایدار روستایی/عشایری، تسهیلات بانکی و سرمایه اجتماعی تعاونگران، تعاملات بین آن‌ها را مورد بررسی قرار داده و مدل مناسبی برای مدیریت تعاملات سه حوزه ترسیم نموده است.

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

- تعاونگران
- توسعه پایدار روستا و عشایر
- سرمایه اجتماعی و بانکداری اجتماعی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۴/۰۴

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۰۹/۱۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۰۹/۱۵

تاریخ برخط:

۱۴۰۱/۱۱/۲۶

*نویسنده مسئول

پست الکترونیک: k.mirzakhani.s@gmail.com (ک)، navabakhsh@srbiau.ac.ir (م، نوابخش)، a_adhami@iau-tnb.ac.ir (ع، الف، ادهمی).

است. بانک‌های متعارف عمدتاً سودمحور بوده درحالی‌که بانک‌های اجتماعی بر پایه ترویج وجوه اخلاقی، انسانی و اجتماعی همسو با مؤلفه‌ها و شاخص‌های توسعه پایدار برپاشده و در کنار این هدف عمده، سود متعارف و عادلانه‌ای را نیز مدنظر دارند؛ بنابراین، حرکت به سوی توسعه پایدار در کشور نیازمند نگرشی جامع و فراگیر به توسعه است که هم ابعاد اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و امنیتی و هم اقشار جامعه از جمله اقشار روستایی و عشایری را به واسطه سهم و حجم این جامعه در نظر بگیرد؛ بخش اقتصادی و در بطن آن نظام بانکی و بین بانکی-ها، بانک‌های توسعه‌ای و اجتماعی رسالت پررنگ‌تری در توسعه پایدار با ایفای نقش در توسعه مناطق روستایی و عشایری داشته باشند. مطالعات پیشین به طور عمده به تعاملات توسعه پایدار و سرمایه اجتماعی پرداخته‌اند و نقش بانک‌ها کمتر مورد توجه بوده و تسهیلات حمایتی بانک‌های توسعه‌ای به ویژه بانک توسعه تعاون در سال‌های اخیر مورد مطالعه قرار نگرفته است (Droodi, Abcher, & Javan, 2018; Basiti, 2019)؛ بنابراین، مطالعه حاضر با بررسی تعاملات سه متغیر توسعه پایدار روستایی/عشایری، تسهیلات بانکی و سرمایه اجتماعی تعاون گران درصدد پر کردن شکاف تحقیقاتی مزبور، شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌ها و ارائه مدلی برای ترسیم تعاملات سه متغیر کلیدی توسعه پایدار روستایی و عشایری، تسهیلات بانکی با رویکرد اجتماعی و سرمایه اجتماعی تعاون گران هست. نتایج این مطالعه می‌تواند بینش عمیقی را در جهت مدیریت تسهیلات بانکی در چارچوب ابعاد توسعه پایدار و سرمایه‌های اجتماعی در بخش تعاون ایجاد نماید و زمینه‌های لازم برای هدفمندسازی تسهیلات بانکی در مسیر توسعه پایدار را فراهم کند.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مرور ادبیات و پیشینه واژه توسعه و کنکاش در نظریه‌های مربوطه نشان می‌دهد، توسعه توسط انسان و برای انسان انجام می‌شود و به منظور فراگیری و پایداری باید همه ابعاد زندگی بشر، یعنی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را برای نیل به هدف زندگی بهتر انسان مدنظر قرار دهد (UNDP, 2014)؛ بنابراین، ملت‌ها و دولت‌ها برای پایداری و فراگیری توسعه می‌بایست همه ابعاد و ارکان جامعه را مدنظر قرار دهند. جامعه روستایی و عشایری یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین بخش‌ها در توسعه با رویکرد پایدار محسوب می‌شود. توسعه پایدار روستایی و عشایر را

توسعه به معنای فراهم ساختن زندگی مطلوب برای انسان، آرمان بشری است (Al-Yasin, 2019). برای نیل به توسعه، جهان باید مسیری را به سوی توسعه پایدار هموار کند تا فقر و نابرابری جهانی کاهش و از بین رود و اطمینان حاصل شود که همگان به زندگی مطلوب مطابق شاخص‌های توسعه پایدار دسترسی دارند (Gideon, Storm, & Andani, 2022). ساچس و همکاران (Sachs et al., 2021) بیان می‌دارند که در گزارش توسعه پایدار^۱ سازمان ملل^۲ اهداف و مفاهیمی مانند بدون فقر^۳، گرسنگی صفر^۴، سلامت و تندرستی^۵، آموزش باکیفیت^۶، برابری جنسیتی^۷، بهداشت و آب سالم^۸، انرژی پاک^۹، کار شایسته و رشد اقتصادی^{۱۰}، صنعت، نوآوری و زیرساخت^{۱۱}، کاهش نابرابری‌ها^{۱۲}، جوامع و شهرهای پایدار^{۱۳}، تولید و مصرف مسئولانه^{۱۴}، اقدام اقلیمی^{۱۵}، صلح و عدالت و نهادهای قوی^{۱۶} و تعهد و مشارکت برای توسعه پایدار^{۱۷} نمود بیشتری یافته که حکایت از گستردگی و پوشش ابعاد مختلف زیستی بشر دارد. برای فراگیری توسعه در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی توجه به همه اقشار مختلف جوامع ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و جوامع روستایی و عشایری به سبب نابرابری‌ها و نابرابری در دسترسی به حقوق اساسی چون آموزش، بهداشت و غیره نسبت به جامعه شهری و سهم و حجم بالای این جوامع می‌توانند در تحقق توسعه پایدار اثرگذار باشند؛ بنابراین، توجه به این قشر از جامعه در مسیر و فرایند توسعه پایدار اجتناب‌ناپذیر است. همان‌گونه که بیان شد برای حرکت در مسیر توسعه پایدار توجه به ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی اجتناب‌ناپذیر و مطالعه الگوهای جهانی توسعه بیانگر این است که از یک سو نقش بعد اقتصادی در توسعه جوامع همواره پررنگ‌تر بوده و نیل به توسعه پایدار در کنار توسعه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و غیره مستلزم پرداختن به مؤلفه اقتصادی توسعه بوده و از سوی دیگر توسعه پایدار مستلزم توجه به ظرفیت‌ها و نقاط قوت دولت‌ها و ملت‌ها است که خود تکیه بر توسعه اقتصاد ملی دارد. با چنین تحلیلی نقش بانک‌ها در توسعه پایدار در سطح جهانی و ملی به عنوان تسهیلات‌گران پولی و مالی بارز و برجسته می‌نماید (Ashghi, 2017). در سال‌های اخیر اهمیت مسائل اجتماعی در نظام بانکداری، موجب ظهور پدیده‌ای به نام بانکداری اجتماعی شده

10. Decent work and economic growth
11. Industry, innovation and infrastructure
12. Reduced inequalities
13. Sustainable cities and communities
14. Responsible consumption and production
15. Climate action
16. Peace, justice and strong institutions
17. Partnership for the Goals

1. The Sustainable Development Report
2. United Nations
3. No poverty
4. Zero hunger
5. Good health and well-being
6. Quality education
7. Gender equality
8. Clean water and sanitation
9. Affordable and clean energy

است که حاوی فرایندهای تصمیم‌گیری جمعی و مسئولیت متقابل است. بر اساس یافته‌ها، افرادی که فاقد سابقه فعالیت در تعاونی‌ها هستند، دچار انزوای اجتماعی شده و کیفیت زندگی آن‌ها کاهش یافته و با افزایش بُعد شناختی سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی آنان نیز بهبود یافته است. همچنین، بین بُعد ساختاری سرمایه اجتماعی با کیفیت زندگی فعالان تعاونی‌ها رابطه معناداری گزارش شده است (Basiti, 2019). درودی و همکاران (Droodi et al., 2018) در پژوهش خود نشان دادند که بخش کشاورزی و روستا با کارکردهای مختلف خود می‌تواند به‌مثابه محور و بنیانی استوار، در جایگاه زیربنای کلی اقتصادی و اجتماعی قرار گرفته و به‌طور مؤثر به ایفای نقش خود در تحقق توسعه ملی بپردازد و توسعه ملی درگرو پایداری مناطق روستایی است. برای نیل به این اهداف، فراهم نمودن زمینه کارآفرینی روستایی، ایجاد اشتغال، تثبیت جمعیت، بهره‌برداری بهینه از منابع طبیعی، ورود فعال اقتصاد روستا در اقتصاد ملی و افزایش تولید و انباشت پس‌انداز بسیار ضروری است. همچنین، یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که تسهیلات اعطایی پست‌بانک به دو صورت مبادله‌ای و مشارکتی بوده و در بعد تسهیلات مبادله‌ای رابطه مثبت و معنی‌داری با افزایش درآمد روستائیان، کاهش مهاجرت، ایجاد اشتغال و بهبود وضعیت مسکن وجود دارد؛ اما بعد تسهیلات مشارکتی رابطه مثبت و معنی‌داری با افزایش درآمد و کاهش مهاجرت داشته و با ایجاد اشتغال و بهبود وضعیت مسکن روستائیان رابطه مثبت و معنی‌داری نشان نداده است. گدئون، ماریگینی و تختانی (Gideon, Marigny, & Thakhathi, 2022) در مطالعه‌ای به بررسی پارادوکس مردم در مقابل سود پرداخته و رسالت‌های رهبران تجاری را در زمینه توسعه پایدار عادلانه و فراگیر تبیین کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که ادراک رهبران در کشورهای درحال توسعه در زمینه پارادوکس مردم در مقابل سود به سمت توسعه پایدار گرایش دارد و رهبران به سمت پذیرش مسئولیت توسعه حرکت می‌کنند. به‌طور کلی، ادبیات پیشین توسعه پایدار و سرمایه اجتماعی را به‌طور گسترده مورد توجه قرار داده است؛ اما انطباق این دو مفهوم کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به‌منظور شناسایی و تبیین شاخص‌ها و مؤلفه‌های مدل تعاملات توسعه پایدار روستایی و عشایری، تسهیلات بانک توسعه تعاون و سرمایه اجتماعی تعاون‌گران با رویکرد کیفی انجام شد. در این مطالعه برای تحلیل داده‌ها از رویکرد تحلیل محتوا استفاده شد. در این مطالعه، مشارکت‌کنندگان مشتمل بر ۱۰ نفر از صاحب‌نظران حوزه بانکداری و توسعه پایدار بودند که

باید با افزایش درآمد، تولید و بهبود شرایط زندگی در این مناطق دنبال نمود، در این زمینه سیاست‌های پولی و اعتباری جایگاه ویژه‌ای دارد. در دو دهه اخیر به‌منظور تسریع فرآیند سرمایه‌گذاری و تقویت بنیادهای مالی و پس‌انداز در مناطق روستایی - عشایری و در نهایت توانمندسازی این جوامع و فقرزدائی از طریق ارتقاء بهره‌وری، تأکید بر به‌کارگیری اعتبارات و تسهیلات بوده که به‌طور فزاینده‌ای مورد استقبال قرار گرفته و بانک‌های اجتماعی ظهور کرده‌اند. همچنین، یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه پایدار مناطق روستایی و عشایری، توسعه تعاونی‌ها است که می‌تواند همگام با سیاست دولت در بهبود شرایط کار، زندگی، تولید، ارائه خدمات، ارتقاء سطح درآمد و وضعیت اجتماعی مردم روستا و عشایر نقش مؤثری ایفا نماید (Farzad & Mustafa, 2013). بانکداری اجتماعی رویکرد جدیدی نیست، بلکه ایده‌ای است که هم در سطح جهانی و هم در سطح ملی سابقه طولانی داشته است (Amran et al., 2017). بانک‌های متعارف عمدتاً سودمحور بوده و از محل دریافت سود و کارمزدها، بسیاری از هزینه‌های خود را پوشش می‌دهند؛ درحالی‌که بانک‌های با رویکرد اجتماعی بر پایه ترویج وجه اخلاقی، انسانی و اجتماعی شکل گرفته‌اند، هرچند علاوه بر هدف مذکور سود متعارف و عادلانه‌ای را نیز دنبال می‌کنند. کومار و شیگوفتا (Pratihari & Shigufta, 2019) در قالب فرا تحلیل، مزایای بانکداری اجتماعی را شامل ایجاد برند شرکتی قوی و وفاداری مشتری، افزایش شهرت بانک، دستیابی به مزیت رقابتی و تقویت تعهد کارکنان نسبت به بانک ذکر کرده‌اند. افزون بر مفاهیم ذکر شده، سرمایه اجتماعی به‌عنوان یک مفهوم مهم در سازمان‌ها حائز اهمیت است. در دهه ۱۹۸۰ مفهوم سرمایه اجتماعی به‌شدت مورد توجه قرار گرفت و توانست با گسترش نظری و تجربی، جایگاه تعریف‌شده‌ای در میان نظریه‌های جامعه‌شناسی به خود اختصاص دهد. در یک جمع‌بندی می‌توان تشریح نمود که سرمایه اجتماعی ابعاد و مؤلفه‌های متعدد چون اعتماد، ایجاد مزیت، توسعه و توزیع دانش، کنش جمعی، تعهد کارکنان، انعطاف‌پذیری، روابط متقابل، مشارکت، آگاهی، اخلاق، مسئولیت اجتماعی و غیره را شامل می‌شود (Basiti, 2019). مطالعات پیشین به‌صورت مجزا بر ابعاد توسعه پایدار و سرمایه اجتماعی تمرکز کرده‌اند. برای نمونه، بایستی (Basiti, 2019) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی فعالان تعاونی‌ها پرداخته است. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که ضعف سرمایه اجتماعی فعالان تعاونی موجب کاهش کیفیت زندگی این افراد شده است. در این تحقیق، سرمایه اجتماعی به دو بُعد شناختی و ساختاری تقسیم شده است. بُعد شناختی به بخش نامحسوس سرمایه اجتماعی مانند ارزش‌ها، عقاید، نگرش‌ها، رفتارها و هنجارهای اجتماعی می‌پردازد و بُعد ساختاری سرمایه اجتماعی دربرگیرنده ساختارها و شبکه‌هایی

مورد استفاده قرار گرفت. از طریق تحلیل محتوای مصاحبه‌ها، مسیر تعامل تعاملات توسعه پایدار روستایی و عشایری، تسهیلات بانک توسعه تعاون و سرمایه اجتماعی تعاون گران شناسایی، یادداشت‌برداری، طبقه‌بندی و مفاهیم تعیین شد. برای طبقه‌بندی کدها، یادداشت‌ها و متون مورد بررسی مجدد قرار گرفتند و در قالب کدهای باز طبقه‌بندی شدند. در نهایت، کدهای استخراج شده به صورت دسته‌های عمده‌تر دسته‌بندی شدند. در نهایت، طبقات به دست آمده مورد بازبینی قرار گرفتند و موارد تکراری حذف شدند. موارد مشابه و کوچک‌تر ادغام و مقوله‌ها مشخص شدند. در نهایت، مقوله‌ها در چارچوب متغیر، مؤلفه و شاخص طبقه‌بندی شدند. پس از نهایی شدن تحلیل داده‌ها و استخراج مدل نهایی، به منظور سنجش اعتبار مدل با ۷ نفر از مطلعان کلیدی (بانکی - دانشگاهی) در قالب یک گروه کانونی طی ۲۴ ساعت در خصوص مسیر تعامل تعاملات توسعه پایدار روستایی و عشایری، تسهیلات بانک توسعه تعاون و سرمایه اجتماعی تعاون گران، مدل، متغیرها، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها هم‌اندیشی و توافق صورت پذیرفت.

یافته‌ها

در این بخش یافته‌های پژوهش با مرور مطالعات و پژوهش‌های مختلف در زمینه توسعه پایدار روستایی و عشایری، تسهیلات بانک توسعه تعاون با رویکرد بانکداری اجتماعی و سرمایه اجتماعی تعاون گران و تحلیل محتوای مصاحبه‌ها آورده شده است. به عبارت دیگر، نخست مؤلفه و شاخص هر متغیر به عنوان یافته‌های پژوهش ارائه و سپس تعاملات توسعه

نشسته‌های تک‌نفری با ۱۰ نفر از آنان با استفاده از روش نمونه-گیری هدفمند انجام شد. مصاحبه نیمه ساختاریافته به عنوان تکنیک غالب جمع‌آوری داده‌ها مدنظر قرار گرفت. تمامی افراد مورد مطالعه دارای مدرک تحصیلی دکتری و تجربه مدیریتی بالای ۱۵ سال بودند. در خلال انجام مصاحبه‌ها، پرسش‌ها به صورت کلی و با مضمون رابطه تسهیلات بانک توسعه تعاون و توسعه پایدار روستایی و عشایر مطرح و در مراحل بعدی پرسش‌هایی مانند تعامل تسهیلات بانک توسعه تعاون با رویکرد بانکداری اجتماعی با توسعه پایدار روستایی و عشایری کشور، مؤلفه‌های بانکداری اجتماعی (سود، مردم و محیط‌زیست)، تعامل سرمایه اجتماعی تعاون گران با تحقق بانکداری اجتماعی و توسعه پایدار روستایی - عشایری به مصاحبه‌ها افزوده شد. برای گردآوری اطلاعات، بعد از مطالعه ادبیات و اسناد بالادستی و تهیه فرم مصاحبه، برنامه زمانی مصاحبه‌ها تنظیم و پروتکل مصاحبه که بیانگر شرایط مصاحبه، زمان مصاحبه، مدت مصاحبه، سوالات مصاحبه بود، طی نامه‌ای به مشارکت‌کنندگان تحقیق ارسال شد. پس از اعلام وصول نامه، از طریق برقراری تماس تلفنی با مصاحبه‌شونده، برنامه مصاحبه هماهنگ شد. مصاحبه‌ها تا زمانی استمرار یافت که احساس شد پاسخ‌های ارائه شده با پاسخ‌های قبلی مشابهت داشته و تداوم فرایند مصاحبه، یافته جدیدی به یافته‌های پژوهش اضافه نمی‌کند و به اصطلاح یافته‌های مصاحبه به حد اشباع نظری رسیده است. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوا استفاده و با تحلیل محتوا، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها و تعاملات متغیرها، یادداشت، طبقه‌بندی و تعیین شد. برای تحلیل داده‌ها با روش تحلیل محتوا، فرایند کدگذاری باز و محوری

جدول ۱. تحلیل محتوای مصاحبه‌ها و شناسایی کدهای باز (مفاهیم اصلی) و مقوله‌بندی آن‌ها (توسعه پایدار)

مقوله اصلی و فرعی	کدهای باز یا مفاهیم استخراج شده
توسعه پایدار - پایداری زیست محیطی	استفاده از روش‌های تلفیقی (سنتی - صنعتی) در مبارزه با آفات، استفاده از روش‌های مبارزه شیمیایی با آفات و بیماری‌ها در مزارع، استفاده منفی از کودهای شیمیایی توسط روستائیان و عشایر برای تقویت خاک اراضی کشاورزی، رعایت زمان بندی بهینه برای مبارزه شیمیایی با آفات، تبدیل اراضی منابع طبیعی (مراعت و جنگل‌ها) به زمین‌های کشاورزی/باغ، اهمیت بهداشت عمومی به لحاظ جمع‌آوری بهداشتی، وضعیت روستا از نظر بهره‌مندی و توسعه فضای سبز، وضعیت روستا از نظر چشم‌انداز روستایی و زیباسازی محیط، توجه به پرهیز از آلودگی منابع آب، توجه به اقدامات مؤثر بر آلودگی و فرسایش خاک، توجه به حفظ گونه‌های گیاهی، توجه به حفظ گونه‌های جانوری و حفاظت از آن‌ها در برابر حوادث، وضعیت روستا از نظر مقاوم‌سازی مسکن روستایی و وضعیت روستا از نظر لایروبی جوی‌ها و نهرها.
توسعه پایدار - پایداری اقتصادی	عملکرد تولید محصولات کشاورزی و دامداری غالب منطقه، وضعیت سرمایه‌گذاری روستائیان و عشایر در فعالیت‌های کشاورزی و دامداری، وضعیت سرمایه‌گذاری روستائیان و عشایر در فعالیت‌های کشاورزی و دامداری تولید محصول سالم، وضعیت سرمایه‌گذاری روستائیان و عشایر در صنایع تبدیلی، وضعیت بهره‌مندی روستائیان از بیمه محصولات، وضعیت بهره‌مندی روستائیان و عشایر از منابع درآمدی غیر کشاورزی و

دامداری، وضعیت بهره‌مندی روستائیان و عشایر از وام و تسهیلات، وضعیت اشتغال روستائیان و عشایر در محل سکونت، وضعیت ثبات و امنیت درآمد روستائیان، وضعیت فعالیت زنان در فعالیتهای کشاورزی و دامداری، وضعیت فعالیت زنان در فعالیتهای غیر کشاورزی و دامداری، تعداد دامها باهدف تولید برای بازار، بهره‌مندی روستائیان و عشایر از فناوریهای نوین، دسترسی روستائیان و عشایر به فناوریهای نوین کشاورزی و دامداری.

توسعه پایدار - پایداری اجتماعی

وضعیت دسترسی به وسایل حمل و نقل عمومی، وضعیت دسترسی به امکانات بهداشتی، وضعیت دسترسی به آموزشهای عمومی پایه، وضعیت دسترسی به تحصیلات مقاطع بالاتر، وضعیت دسترسی به آب آشامیدنی سالم، وضعیت دسترسی به خدمات ارتباطی، وضعیت دسترسی به آموزشهای ترویجی، وضعیت دسترسی به تأمین مایحتاج روزانه زندگی خود، وضعیت همکاری با مسئولین محلی در انجام امور، وضعیت همکاری با سایر مردم برای انجام امور محل سکونت، وضعیت بهره‌مندی از بیمه درمانی، تمایل برای مهاجرت به شهر، اهمیت حفظ منابع طبیعی برای آینده، میزان مداخله‌گری بانکها در تصمیم‌گیری‌های، احساس رضایت کلی از زندگی در محل سکونت خود و وضعیت امنیت انتظامی (نبود سرقت، جرم و جنایت) منطقه.

فرهنگ، آموزش، دانش، ارتباطات و اطلاعات، زندگی سالم و مولد، همسازی با طبیعت، دسترسی برابر تا دیجیتالی شدن روستاها استمرار دارد. در جدول (۱) یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها پس از یادداشت و طبقه‌بندی ارائه شده است. یافته‌ها حکایت از این دارد که برای تحقق توسعه پایدار در روستاها و عشایر باید سه بعد پایداری اقتصادی، پایداری اجتماعی و پایداری زیست‌محیطی مدنظر قرار گیرد.

پایدار روستایی و عشایری، تسهیلات بانک توسعه تعاون با رویکرد بانکداری اجتماعی و سرمایه اجتماعی تعاون گران در قالب یک مدل مفهومی ترسیم شده است. در حوزه توسعه پایدار مفاهیم، مؤلفه و شاخص‌هایی مانند توجه به نیازهای کنونی با در نظر گرفتن نیازهای نسل آینده، نیازهای اساسی، جهان فقیر، محیط‌زیست، معضلات اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی، بهداشت، امنیت،

جدول ۲. تحلیل محتوای مصاحبه‌ها و شناسایی کدهای باز (مفاهیم اصلی) و مقوله‌بندی آن‌ها (تسهیلات بانکی با رویکرد بانکداری اجتماعی)

مقوله اصلی و فرعی	کدهای باز یا مفاهیم استخراج شده
تسهیلات بانکی با رویکرد بانکداری اجتماعی - سود	حمایت از اشتغال‌های زودبازده، توجه به توسعه کارآفرینی، حمایت از کسب‌وکارهای کوچک، ارائه وام‌هایی با سود کم برای ترغیب به انجام فعالیتهای اقتصادی، حمایت از مصرف‌کنندگان و نیازهای آنان، شرکت در امور عام‌المنفعه و شرایط برای مالکیت فردی روستائیان و عشایر مهیا می‌شود.
تسهیلات بانکی با رویکرد بانکداری اجتماعی - مردم	گزارش وام‌گیرنده به وام‌دهنده در فرآیند اجرای پروژه، توجه به امور عمومی و اجتماعی از جمله امور خیر، در اولویت بودن فرصت برابر برای همگان از منظر بانکها، توجه به مسائل مردم در بانک، اولویت اخلاق برای بانکها، عدالت به خصوص در مورد روستائیان و عشایر، حمایت از گروه‌های خاص (تحت پوشش کمیته امداد، بهزیستی و غیره)، حمایت از مرزنشینان، وجود طرح‌هایی برای حمایت از دانش‌آموزان و دانشجویان، حمایت از کسب‌وکارهای خانوادگی، ارائه گزارش شفاف از عملکرد خود به مردم توسط بانکها، احترام بانکها به مردم، وجود طرح‌هایی در خصوص توانمندسازی مردم، استقبال و حمایت از ایده‌های نو، لحاظ کردن وقت کافی برای مراجعه‌کنندگان بانکها، پیش‌کسوت بودن بانکها در مسیر آموزش مراجعه‌کنندگان و فعالیت بانکها در خصوص حل مشکل سوء‌تغذیه (به‌خصوص کودکان)
تسهیلات بانکی با رویکرد بانکداری اجتماعی - محیط‌زیست	استفاده از بانکداری الکترونیک و دیجیتال در این بانک، توجه زیاد به انرژی‌های تجدید پذیر، مداخله بانک در بحران‌های پیش‌آمده، حمایت بانک از کشاورزی و دامداری صنعتی، بهره‌برداری هدفمند از منابع با توجه به سلامت انسان‌ها، همکاری مشترک بانکها با سایر سازمان‌ها در جهت آبرسانی و حمایت از طرح‌ها و پروژه‌های کشاورزان در جهت تغذیه زمین و تأمین انرژی.

فعالیت تجاری پایدار و رویکرد اجتماعی قابل دوام است که تضمین می‌کند در بلندمدت مشارکت پایداری در رفاه مردم وجود داشته باشد؛ بنابراین، می‌توان گفت، سود، مردم و محیط‌زیست سه مؤلفه اصلی مورد توجه در پرداخت تسهیلات با رویکرد بانکداری اجتماعی محسوب می‌شود. در **جدول (۲)** یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها پس از یادداشت و طبقه‌بندی ارائه شده است. یافته‌ها حکایت از این دارد برای تحقق توسعه پایدار در روستاها و عشایر مدل بانکداری اجتماعی با سه مؤلفه سود، مردم و محیط‌زیست می‌تواند الگوی مطلوبی باشد.

تسهیلات بانکی همسو با اهداف توسعه پایدار حکایت از توصیه کاربست مدل بانکداری اجتماعی دارد. بانکداری اجتماعی بر ابعدی چون جامعه، محرومان، حمایت اجتماعی، محیط‌زیست و اصول اخلاقی گرایش دارد و سه مؤلفه سود، مردم و محیط‌زیست به عنوان مؤلفه اصلی اغلب مدل‌های بانکداری اجتماعی احصاء و تبیین شده و یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها نیز همین موضوع را نشان می‌دهد. مؤلفه سود به کسب سود معمول بانک همراه با تأمین منافع جامعه، مؤلفه مردم به رفاه عمومی و قرض‌الحسنه و مؤلفه محیط‌زیست به حفظ محیط‌زیست اشاره دارد. به عبارت دیگر، می‌توان گفت بانکداری اجتماعی یک امر خیرخواهانه نیست؛ بلکه یک

جدول ۳. تحلیل محتوای مصاحبه‌ها و شناسایی کدهای باز (مفاهیم اصلی) و مقوله‌بندی آن‌ها (سرمایه اجتماعی تعاون گران)

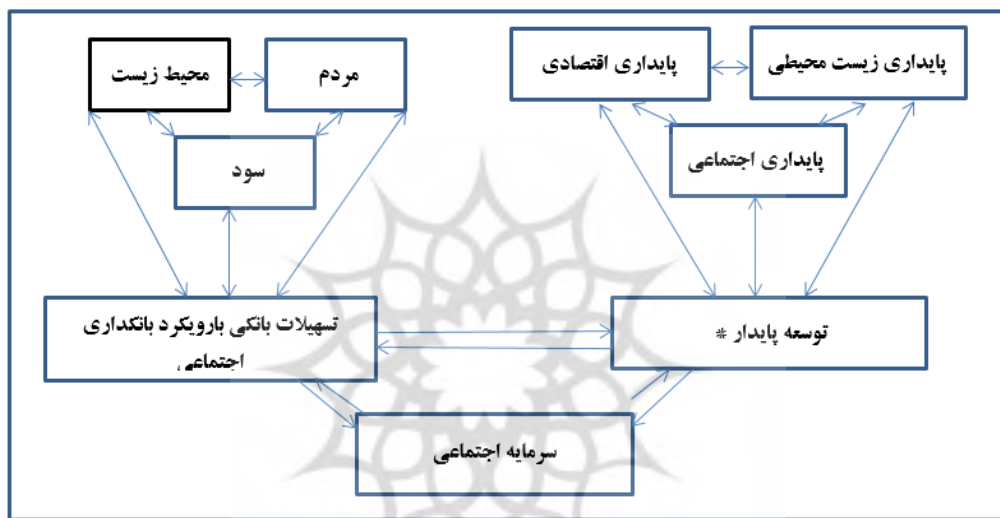
مقوله اصلی و فرعی	کدهای باز یا مفاهیم استخراج شده
سرمایه اجتماعی تعاون گران - آگاهی اجتماعی	آگاهی از حقوق فردی (حق تصرف در دارایی خود)، آگاهی از حقوق اجتماعی (حق زندگی در محیطی سالم) خود، آگاهی از وظایف سازمان‌های دولتی و غیردولتی، آگاهی از مزایای مشارکت در جامعه و آگاهی از فعالیت‌های مذهبی، اجتماعی و خیریه در روستا.
سرمایه اجتماعی تعاون گران - مشارکت اجتماعی	مشارکت در فعالیت‌های خیریه روستا و عشایر، مشارکت در برنامه‌های تسهیلتی - ترویجی، مشارکت در پروژه‌های عمرانی روستا از طریق ارائه کمک‌های مالی، مشارکت در پروژه‌های عمرانی روستا از طریق ارائه کمک‌های غیرمالی، آمادگی مشارکت در امور روستا و عشایر بدون دریافت دستمزد، میزان مشارکت در حفظ و سالم‌سازی محیط روستا و میزان مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلی با ارائه کمک فکری.
سرمایه اجتماعی تعاون گران - شبکه اجتماعی	رفت‌وآمد با آشنایان نزدیک (خانواده و اقوام و دوستان)، رفت‌وآمد با همسایگان خود، عضویت در گروه آشنایان برای تأمین نیازهای مالی یکدیگر (صندوق قرض‌الحسنه دوستانه غیررسمی)، همراهی اعضای خانواده شما هنگام نزاع و دعوا از سوی افراد دیگر، مشارکت در جلسه‌های نهادهای روستایی (بسیج، شورا، انجمن اولیا)، مشارکت در انتخابات (به‌ویژه شورای اسلامی روستا)، تعامل و ارتباط با مروجان و تسهیلتگران کشاورزی، تعامل با شورا و تعامل و همراهی با دهیاری.
سرمایه اجتماعی تعاون گران - انسجام اجتماعی	وجود اختلاف، درگیری و نزاع در روستا و منطقه عشایری، وجود همدلی میان مردم روستا و منطقه عشایری، وجود اختلاف‌های بین‌ریشه‌ای، احترام مردم روستا به یکدیگر، احترام مردم روستا به ریش‌سفید، احترام مردم روستا به اعضای شورا، احترام مردم روستا به دهیار، وجود همستگی میان مردم روستا و کمک مردم به یکدیگر در مواقع مشکل و گرفتاری.
سرمایه اجتماعی تعاون گران - اعتماد اجتماعی	اعتماد به آشنایان نزدیک (خانواده و اقوام و دوستان)، اعتماد به همسایگان، اعتماد به عموم مردم روستا، اعتماد به مسافران (گردشگران روستا)، اعتماد به مهاجرین وارد شده به روستا، اعتماد به غریبه‌ها، اعتماد به به اخبار و اطلاعات ارائه شده از رسانه ملی (رادیو و تلویزیون)، اعتماد به دولت، اعتماد به شورای اسلامی روستا، اعتماد به شورای حل اختلاف منطقه، اعتماد به دهیاری روستا، اعتماد به شرکت تعاونی روستایی - عشایری، اعتماد به نهادهای اجتماعی روستا (بسیج، هیئت‌امنا مسجد و ...)، تمایل به ضمانت مالی دوستان و خویشان و رضایت از روستای محل زندگی خود.

مذکور به عنوان مؤلفه اصلی اغلب مدل‌های سرمایه اجتماعی احصاء و تبیین شده است. در **جدول (۳)** یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها پس از یادداشت و طبقه‌بندی ارائه شده است. یافته‌ها حکایت از این دارد

سرمایه اجتماعی تعاون گران همسو با اهداف توسعه پایدار حکایت از توجه به مؤلفه‌های آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی، شبکه اجتماعی، انسجام اجتماعی و اعتماد اجتماعی دارد و مؤلفه‌های

دارد که هدایت منابع در قالب مدل بانکداری اجتماعی به حوزه‌های مذکور با ایجاد تعاونی‌های جدید با رویکرد دانش‌بنیان، استارت‌آپ‌ها و خدمات دیجیتال یا احیاء و توسعه تعاونی‌های موجود با بهره‌گیری از سرمایه اجتماعی تعاون گران می‌تواند مسیر تحقق توسعه پایدار روستایی و عشایری را هموار نماید. همان‌گونه که در شکل (۱) مشهود است، تعامل میان توسعه پایدار روستایی و عشایری و تسهیلات بانکی با رویکرد بانکداری اجتماعی رابطه‌ای دوسویه است که بر یکدیگر تأثیر و تأثر دارند. همچنین، سرمایه اجتماعی تعاون گران متغیری است که هم بر توسعه پایدار روستایی و عشایری و هم بر مدیریت تسهیلات بانکی با رویکرد بانکداری اجتماعی تأثیر دارد.

که برای تحقق توسعه پایدار در روستاها و عشایر متغیر سرمایه اجتماعی تعاون گران با پنج مؤلفه‌های آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی، شبکه اجتماعی، انسجام اجتماعی و اعتماد اجتماعی می‌باشد مد نظر باشد. در یک جمع‌بندی می‌توان گفت، مطابق یافته‌های پژوهش سیاست‌گذاری تجهیز و تخصیص منابع در قالب مدل بانکداری اجتماعی در بخش تعاون همسو با اهداف و حوزه‌های توسعه پایدار می‌تواند مسیر کارآمدی در تبیین مسیر تعامل بانکداری، سرمایه اجتماعی تعاون گران و توسعه پایدار روستایی و عشایری باشد. تأمل در الگو و مدل‌های توسعه پایدار روستایی و عشایری بیانگر توجه جدی به حوزه‌هایی چون دیجیتال نمودن امور در روستاها و عشایر، دسترسی به آموزش، دسترسی به بهداشت و غیره

* مقصود توسعه پایدار روستایی و عشایری می‌باشد.

شکل ۱. مدل تعاملات توسعه پایدار، تسهیلات بانک توسعه تعاون و سرمایه اجتماعی تعاون گران

رویکردهای مطرح در توسعه پایدار توجه و تمرکز بر ابعاد مختلف توسعه و همه زمینه‌های تأثیرگذار بر فرایند توسعه می‌باشد؛ بنابراین، پرداختن به توسعه مناطق روستایی و عشایری به سبب حجم این جامعه در جوامع مختلف به‌ویژه ایران و تأثیر این قشر بر فرایند توسعه پایدار به دلیل نابرابری در دسترسی به شاخص‌های توسعه پایدار مانند آموزش، سلامت و امید به زندگی از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. در ایران، طبق قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) بخش مهمی از مفاد ماده ۲۶ و ۲۷ در بخش ۵ این قانون (توازن منطقه‌ای، توسعه روستایی و توانمندسازی اقشار آسیب‌پذیر) به توسعه روستاهای کشور پرداخته است. با ابلاغ قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در

بنابراین، همان‌گونه که یافته‌های حاصل از پژوهش در نمودار ترسیم شده است، سه متغیر سرمایه اجتماعی تعاون گران، توسعه پایدار روستایی و عشایری و تسهیلات بانکی با رویکرد بانکداری اجتماعی از هم تأثیر می‌پذیرند و برهم تأثیر می‌گذارند و این تأثیر و تأثر به‌واسطه مؤلفه‌های یازده‌گانه محقق می‌گردد که در شکل (۱) مسیرهای تعاملات متغیرهای اصلی پژوهش ترسیم شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

توسعه، آرمانی است که همه جوامع و دولت‌ها با مفهوم و مصداق‌های جدید متمرکز بر رفاه و زیست بهتر انسان‌ها دنبال و در مسیر نیل بدان از سازوکارهای متنوعی بهره می‌گیرند. یکی از

می‌دهد ادراک رهبران در کشورهای درحال توسعه در زمینه پارادوکس مردم در مقابل سود به سمت توسعه پایدار گرایش دارد و رهبران به سمت پذیرش مسئولیت توسعه حرکت می‌کنند. در همین راستا، یافته‌های مطالعه کاپلا (Kapila, 2020) حکایت از این دارد عوامل ضروری توسعه کشاورزی، توسعه سلامت، آگاهی و آموزش، توانمندسازی و توسعه اقتصادی و دلایل انتخاب بانک اجتماعی، رضایت از خدمات مالی، آگاهی از انواع وام‌ها تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت از اهداف اجتماعی دارد. بر اساس یافته‌های پژوهش، لازم است مقوله توسعه پایدار روستایی و عشایری به-عنوان یک جامعه انسانی و اخلاقی با رویکرد بانکداری اجتماعی موردتوجه پژوهشگران و مدیران اجرایی باشد. همچنین، خلق، تقویت و بازتولید سرمایه اجتماعی با رویکرد بانکداری اجتماعی در توسعه پایدار روستایی و عشایری مدنظر قرار گیرد. مطالعه حاضر صرفاً بر تعامل میان ابعاد توسعه پایدار روستایی و عشایری، تسهیلات بانک توسعه تعاون و سرمایه اجتماعی تعاون گران متمرکز بود. تبیین مدل موفق بانکداری اجتماعی توسعه محور در تخصیص تسهیلات اشتغال پایدار روستایی و عشایری برای نظام بانکی از سوی پژوهشگران به‌عنوان یک فرصت مطالعاتی پیش رو پیشنهاد می‌شود.

مشارکت نویسندگان

کریم میرزا خانی: (مفهوم‌پردازی، روش‌شناسی، جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، نگارش، بازبینی و ویرایش، مدیریت پروژه و تأمین مالی) مهرداد نوابخش: (مفهوم‌پردازی، روش‌شناسی، بررسی اطلاعات، پایش و نظارت و سرپرستی) عبدالرضا ادهمی: (مفهوم-پردازی، روش‌شناسی، تحلیل داده‌ها و اطلاعات، نظارت و مشاوره)

قدردانی و تشکر

این مقاله تحت حمایت هیچ سازمان و ارگانی قرار نگرفته است

مناطق روستایی و عشایری، بانک توسعه تعاون به همراه بانک-های کشاورزی، صندوق کارآفرینی امید و پست‌بانک عامل پرداخت تسهیلات به مناطق روستایی و عشایری شده است. در پژوهش حاضر، کوشش شده است تا تعاملات توسعه پایدار روستایی و عشایری، تسهیلات بانک توسعه تعاون با رویکرد بانکداری اجتماعی و سرمایه اجتماعی تعاون گران در چارچوب یک مدل شناسایی و تبیین گردد. بر اساس نتایج، مدل تبیین‌کننده تعاملات توسعه پایدار روستایی و عشایری، تسهیلات بانک توسعه تعاون و سرمایه اجتماعی تعاون گران مشتمل بر سه متغیر اصلی، بانکداری اجتماعی دارای سه مؤلفه سود با ۷ شاخص/مفهوم، مؤلفه مردم با ۱۷ شاخص/مفهوم و مؤلفه محیط‌زیست با ۸ شاخص/مفهوم، توسعه پایدار روستایی و عشایری دارای سه مؤلفه پایداری اجتماعی با ۱۶ شاخص/مفهوم، مؤلفه پایداری اقتصادی با ۱۵ شاخص/مفهوم و مؤلفه پایداری محیطی با ۱۴ شاخص/مفهوم بوده است که سرمایه اجتماعی تعاون گران با مؤلفه آگاهی اجتماعی با ۵ شاخص/مفهوم، مؤلفه مشارکت اجتماعی با ۸ شاخص/مفهوم، مؤلفه شبکه اجتماعی با ۹ شاخص/مفهوم، مؤلفه انسجام اجتماعی با ۸ شاخص/مفهوم و مؤلفه اعتماد اجتماعی با ۱۵ شاخص/مفهوم، تسهیلگر تعامل دو متغیر بانکداری اجتماعی و توسعه پایدار روستایی و عشایری بوده است. نتایج نشان می‌دهد، پایداری زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی از ابعاد مهم توسعه پایدار به شمار می‌روند. در این راستا، جهان‌الدینی و سلیمانی (Jahanuddini & Soleimani, 2022) در مطالعه خود نشان دادند که معیارهای کالبدی، اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی نقش اساسی در توسعه پایدار روستایی دارد. تعامل میان مردم، محیط‌زیست و سود در قالب تسهیلات بانکی از یک‌سو با سرمایه اجتماعی و از سوی دیگر با توسعه پایدار در تعامل است. یافته‌های مطالعه درودی و همکاران (Droodi et al., 2018) حکایت از این دارد که تسهیلات اعطایی پست‌بانک رابطه مثبت و معنی‌داری با افزایش درآمد روستائیان، کاهش مهاجرت، ایجاد اشتغال و بهبود وضعیت مسکن وجود دارد. نتایج مطالعه گدئون و همکاران (Gideon et al., 2020) نشان

References

- Amran, A., Fauzi, H., Purwanto, Y., Darus, F., Yusoff, H., Zain, M. M., ... & Nejati, M. (2017). Social responsibility disclosure in Islamic banks: a comparative study of Indonesia and Malaysia. *Journal of Financial Reporting and Accounting*.
- Ashaghi, H. (2017). Managers' professional development: sustainable profitability strategy of Iran's banking industry, In *5th Strategic Management Conference*, University of Tehran: Faculty of Management. (In Persian).

- Basiti, Sh. (2019). The role of social capital on the quality of life of activists in the studied cooperative field: Damghan city. *Quarterly Journal of Cooperation and Agriculture*, 9(36), 71-93. (In Persian).
- Droodi, H., Abcher, B., & Javan, B. (2018). The role of Post Bank micro-facilities in the economic development of rural areas of Zanjan. *Spatial Economy and Rural Development*, 8(3 (consecutive 29), 67-90. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=527185>.
- Gideon, L., Marigny, S., & Thakhathi, A. (2022). Transcendent Development: The Ethics of Universal Dignity. Retrieved from <https://www.emerald.com/insight/publication/doi/10.1108/S1529-2096202225>.
- Jahanuddini, A., & Soleimani, H. (2022). Explanation of strategic management model in sustainable rural development (case study: central part of Sirik city), *Geography and Environmental Studies Quarterly*, 11(41). (In Persian).
- Kapila U, Sh. (2020). Analysis on Social Banking for Sustainable Growth and Satisfaction on Social Targets. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(7), 14487 - 14491. Retrieved from <http://sersc.org/journals/index.php/IJAST/article/view/31342>.
- Pratihari, S. K., & Uzma, S. H. (2019). A survey on bankers' perception of corporate social responsibility in India. *Social Responsibility Journal*.
- Sachs, J., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., & Woelm, F. (2021). *Sustainable development report 2021*. Cambridge University Press.
- UNDP. (2014). Human Development Report: Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerability and Building Resilience: Human Development Report. Tokyo.